

**Οι θέσεις των Περιφερειών για την Αγροτική Ανάπτυξη στην νέα
προγραμματική περίοδο (2014-2020)**

Ιωάννης Σγουρός

Περιφερειάρχης Αττικής

Πρόεδρος της Ένωσης Περιφερειών Ελλάδας

Αξιότιμε κ. Υπουργέ,

Αξιότιμε κ. Επίτροπε,

Κυρίες και κύριοι,

Η νέα προγραμματική περίοδος του 2014-2020 έρχεται σε μια πολύ κρίσιμη περίοδο για τη χώρα. Η παρατεταμένη ύφεση και τα πρωτοφανή ποσοστά ανεργίας που αντιμετωπίζουμε απαιτούν στοχευμένες θεσμικές παρεμβάσεις. Πεποίθησή μας είναι ότι είναι πλέον επείγουσα η παραγωγική ανασυγκρότηση του τόπου μας μέσα από την ενίσχυση νέων, εξωστρεφών και καινοτόμων τομέων παραγωγικής δραστηριότητας. Ειδικά στον τομέα της αγροτικής παραγωγής, η συρρίκνωση των εισοδημάτων και η μειωμένη ανταγωνιστικότητα των παραδοσιακών μας προϊόντων απαιτούν νέες προσεγγίσεις που θα δώσουν μια νέα ώθηση στη χώρα.

Η νέα προγραμματική περίοδος αποτελεί για τις Περιφέρειες την μεγαλύτερη πρόκληση για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κοινωνικής και οικονομικής κρίσης και την ώθηση της πραγματικής οικονομίας. Με ποσοστά ανεργίας των νέων που ξεπερνούν το 60% οι 13 Περιφέρειες με τις προτάσεις και θέσεις τους συμβάλλουν

αποφασιστικά στην κοινή αναπτυξιακή μας προσπάθεια. Ειδικότερα ζητούμε την κατοχύρωση του πολυτομεακού και πολυταμειακού χαρακτήρα με την ενσωμάτωση στα ΠΕΠ των χρηματοδοτήσεων του Αγροτικού Τομέα, του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου και του Ταμείου Συνοχής.

Με τον Καλλικράτη έχουν αποδοθεί στις Περιφέρειες σημαντικές αρμοδιότητες που σχετίζονται με την ανάπτυξη στον πρωτογενή, δευτερογενή και τριτογενή τομέα της οικονομίας. Ωστόσο χρειάζεται διαρκής προσπάθεια. Διαρκής προσπάθεια για την θεσμική θωράκιση των Περιφερειών, με στόχο την ανάδειξή τους σε βασικό πυλώνα του περιφερειακού αναπτυξιακού προγραμματισμού.

Η παραγωγική ανασυγκρότηση της χώρας ειδικά στον τομέα της αγροτικής ανάπτυξης πρέπει να στηρίζεται:

- Στην αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων κάθε Περιφέρειας, μέσω του περιφερειακού σχεδιασμού.
- Στην παραμονή της Κεντρικής Κυβέρνησης στον εποπτικό και ελεγκτικό ρόλο και όχι σε φορέα έγκρισης επενδύσεων.
- Στην δημιουργία των κατάλληλων δομών που θα υπηρετούν την νέα αυτή στρατηγική, με βασικό στόχο την εξαφάνιση των γραφειοκρατικών στρεβλώσεων και την πλήρη διαφάνεια.
- Στην επείγουσα και κατά προτεραιότητα ενίσχυση της επιχειρηματικότητας των νέων αγροτών.

Λαμβάνοντας υπόψη τη μέχρι σήμερα εμπειρία, τις αρμοδιότητες και το θεσμικό ρόλο των φορέων που εμπλέκονται στα θέματα αγροτικής ανάπτυξης (ΥΠΑΑΤ, Αποκεντρωμένες Διοικήσεις και Περιφέρειες),

καθώς και κριτήρια που άπτονται της ορθολογικής διαχείρισης των συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων και της αποτελεσματικότητας των παρεμβάσεων η κατάρτιση από τις Περιφέρειες 13 ΠΕΠ Αγροτικής Ανάπτυξης στη βάση ενός εθνικού πλαισίου που θα καταρτιστεί από το ΥΠΑΑΤ θεωρείται απολύτως αναγκαία για την αποφυγή επικαλύψεων και κατακερματισμού των αναπτυξιακών πρωτοβουλιών και την προώθηση ολοκληρωμένων πολυετών και πολυτομεακών αναπτυξιακών παρεμβάσεων.

Με τον τρόπο αυτό εξασφαλίζεται ο επιτελικός χαρακτήρας του ΥΠΑΑΤ αλλά και η ανάγκη εξειδίκευσης των παρεμβάσεων ανάλογα με τις ανάγκες κάθε Περιφέρειας. Οι Περιφέρειες θα καταρτίσουν τα ΠΕΠ Αγροτικής Ανάπτυξης στη βάση των αρμοδιοτήτων που απορρέουν από το Ν 3852/2010, ενώ το ΥΠΑΑΤ θα έχει τον αναγκαίο επιτελικό ρόλο, χαράσσοντας εθνικό στρατηγικό σχεδιασμό και τις γενικές κατευθύνσεις για την αγροτική ανάπτυξη της χώρας.

Προς την κατάρτιση 13 περιφερειακών προγραμμάτων συνηγορούν και οι προβλέψεις του νέου Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τα προγράμματα που θα χρηματοδοτηθούν από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ). Σύμφωνα με αυτόν τα κράτη μέλη έχουν δύο επιλογές σχετικά με την αρχιτεκτονική των προγραμμάτων αγροτικής ανάπτυξης. Είτε να καταρτίσουν ένα ενιαίο πρόγραμμα για ολόκληρη την επικράτειά τους, είτε δέσμη περιφερειακών επιχειρησιακών προγραμμάτων αγροτικής ανάπτυξης. Για τα κράτη μέλη που θα επιλέξουν να υποβάλλουν περιφερειακά προγράμματα, ο Κανονισμός δίνει τη δυνατότητα κατάρτισης και ενός εθνικού πλαισίου που θα περιλαμβάνει κοινά στοιχεία των περιφερειακών προγραμμάτων.

Στο πλαίσιο αυτό η ΕΝΠΕ προτείνει τα εξής:

- Σε ό,τι αφορά τον Σχεδιασμό των Προγραμμάτων:
 - Αποτελεσματικότερος προγραμματισμός σε επίπεδο Περιφέρειας με στόχους, προτεραιότητες και κατανομή πόρων που δεν θα βασίζονται αποκλειστικά σε οριζόντιες πολιτικές αλλά θα αναδεικνύουν τις ιδιαιτερότητες της κάθε Περιφέρειας και θα αξιοποιούν τα συγκριτικά πλεονεκτήματά της. Η πραγματική γνώση των περιφερειακών και τοπικών αναγκών και συνθηκών αποτελεί προϋπόθεση για την έξυπνη εξειδίκευση των προγραμμάτων της επόμενης προγραμματικής περιόδου. Συγκεκριμένες δράσεις εθνικής σημασίας ή εθνικής εμβέλειας θα μπορούν να προγραμματισθούν σε συνεργασία με το Υπουργείο που δύναται να ορισθεί Τελικός Δικαιούχος συγκεκριμένων δράσεων ή μέτρων των προγραμμάτων.
 - Διασφάλιση του συντονισμού μεταξύ των επιμέρους πολιτικών και της συμπληρωματικότητας των παρεμβάσεων, καθώς και οι 13 Περιφέρειες θα διαχειριστούν και τις παρεμβάσεις του ΕΤΠΑ και του ΕΚΤ. Επομένως θα συντονίσουν και θα διασφαλίσουν ευκολότερα τη συμπληρωματικότητα των παρεμβάσεων των Ταμείων.
 - Αποτελεσματικότερος συντονισμός των προγραμμάτων Leader (που στην επόμενη προγραμματική περίοδο θα είναι πολυταμειακά) με τα Προγράμματα των Διαρθρωτικών Ταμείων σε περιφερειακό επίπεδο.
 - Το αίσθημα ιδιοκτησίας είναι ισχυρότερο όσο μικρότερη είναι η χωρική αναφορά της παρέμβασης και η εγγύτητα στη λήψη αποφάσεων εξασφαλίζεται περισσότερο σε μικρές διοικητικές μονάδες.

- Σε ότι αφορά τη Διαχείριση των Προγραμμάτων:
- Διασφάλιση ορθολογικής διαχείρισης σε περιφερειακό επίπεδο από τις υφιστάμενες Διαχειριστικές Αρχές, οι οποίες διαθέτουν εμπειρία στη διαχείριση προγραμμάτων κατά τις δύο τελευταίες προγραμματικές περιόδους και έχουν διαχειριστεί αποτελεσματικά τους αντίστοιχους άξονες προτεραιότητας αγροτικής ανάπτυξης του Γ΄ ΚΠΣ. Η εμπειρία της τρέχουσας περιόδου με τη συγκέντρωση των αρμοδιοτήτων διαχείρισης στο κεντρικό υπουργείο ανέδειξε σημαντικά προβλήματα, όπως καθυστερήσεις στην επίλυση θεσμικών θεμάτων, καθυστερήσεις στην έκδοση προκηρύξεων ή στη αξιολόγηση των σχεδίων κ.λπ.
- Οι υφιστάμενες Διαχειριστικές Αρχές, σε συνεργασία με τις αντίστοιχες Υπηρεσίες των Περιφερειών και Περιφερειακών Ενοτήτων, θα μπορούσαν να έχουν ευρεία εμπλοκή σε όλο το φάσμα της διαχείρισης και της υλοποίησης των δράσεων αγροτικής ανάπτυξης.
- Το κανονιστικό πλαίσιο της διαχείρισης και υλοποίησης δύναται να καθορίζεται κεντρικό από τις αρμόδιες Υπηρεσίες του ΥΠΑΑΤ μέσω ΚΥΑ, οι οποίες θα καταρτίζονται μετά από διαβούλευση με τις Διαχειριστικές Αρχές των Περιφερειών.
- Περιορισμός του διαχειριστικού κόστους, δεδομένου δεν θα απαιτηθεί η σύσταση νέων δομών, δεδομένου ότι τόσο οι Διαχειριστικές Αρχές όσο και οι υπηρεσίες των περιφερειών που μπορούν να εμπλακούν στην υλοποίηση των δράσεων αποτελούν υφιστάμενες δομές με επαρκή στελέχωση και εμπειρία
- Αποτελεσματική διαχείριση μικρών και μεγάλων δημοσίων έργων, λόγω της μεγάλης εμπειρίας των υφιστάμενων Διαχειριστικών Αρχών αλλά και της γνώσης των τοπικών συνθηκών και της

στενής μακροχρόνιας συνεργασίας με τους δικαιούχους της συγκεκριμένης κατηγορίας έργων (ΟΤΑ, Τεχνικές Υπηρεσίες Περιφέρειας κ.λπ.).

- Η επαρκής γνώση των περιφερειακών και τοπικών συνθηκών και αναγκών αποτελεί σημαντικό πλεονέκτημα σε ότι αφορά τη διαδικασία αξιολόγησης των τοπικών προγραμμάτων (αποτελεσματικότερες και ταχύτερες διαδικασίες) καθώς και τη διαδικασία διαχείρισης και ελέγχου των ενδιάμεσων φορέων (Αναπτυξιακών Εταιρειών).
- Σε ότι αφορά την υλοποίηση των Προγραμμάτων:
 - Βέλτιστη αξιοποίηση του δικτύου των υπηρεσιών της περιφέρειας που έχουν ενεργή εμπλοκή στις δράσεις αγροτικής ανάπτυξης. Οι συγκεκριμένες υπηρεσίες διαθέτουν έμπειρο επιστημονικό δυναμικό με καλή γνώση των τοπικών συνθηκών και εμπειρία στην υλοποίηση των προγραμμάτων αγροτικής ανάπτυξης των προηγούμενων προγραμματικών περιόδων.
 - Οι δικαιούχοι των δράσεων που αφορούν σε δημόσιες υποδομές στην πλειοψηφία τους εδρεύουν στις περιφέρειες και όχι κεντρικά (ΟΤΑ, υπηρεσίες της Περιφέρειας, υπηρεσίες της Αποκεντρωμένης Διοίκησης).
 - Ευχερέστερη πρόσβαση των δυνητικών δικαιούχων και ωφελούμενων των δράσεων στις πηγές χρηματοδότησης. Η απόσταση από τις κεντρικές Υπηρεσίες του Υπουργείου και η έλλειψη ουσιαστικής επαφής έχει λειτουργήσει αποτρεπτικά για τους δικαιούχους στο παρελθόν.

Η επιλογή της υποβολής 13 Περιφερειακών Προγραμμάτων, όπως αναλύθηκε ανωτέρω, ενσωματώνει το σύνολο των κρίσιμων σημείων που αφορούν στη διακυβέρνηση των προγραμμάτων και αναδεικνύονται στη πρόταση των Υπηρεσιών της Επιτροπής για τη Συμφωνία Εταιρικής Σχέσης στην Ελλάδα την περίοδο 2014-2020 (κείμενο θέσεων της Ε.Ε. για την επόμενη προγραμματική περίοδο). Εξασφαλίζει το συντονισμό μεταξύ των πολιτικών και τη συμπληρωματικότητα των παρεμβάσεων, το αίσθημα ιδιοκτησίας, την εγγύτητα στη λήψη αποφάσεων, την αποτελεσματικότητα των παρεμβάσεων και την ορθή και διάφανη χρηματοοικονομική διαχείριση και υπευθυνότητα.

Έχοντας απόλυτη συναίσθηση της κρισιμότητας της περιόδου που διανύουμε και το ρόλο που καλείται να διαδραματίσει ο πρωτογενής τομέας για την ανάκαμψη της Οικονομίας, θεωρούμε ότι πρέπει να αποφευχθούν νέοι πειραματισμοί και η Ελληνική Πολιτεία να εμπιστευθεί τις αιρετές Περιφέρειες για την υλοποίηση του νέου Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης, αποδεικνύοντας στην πράξη την επιδιωκόμενη αποκέντρωση, αλλά και την αποφασιστικότητά της να κινηθεί με διαφορετικό βηματισμό την περίοδο 2014-2020.

Στην προσπάθεια αυτή και την επιλογή της πρότασής μας για 13 Περιφερειακά προγράμματα, ζητάμε την αποφασιστική συμβολή σας.